

MPZ FACTSHEET INTRODUCTIE GEVAARLIJKE STOFFEN: VOOR LEIDINGGEVENDEN

Irriterend Sensibiliserend Schadelijk	Bijtend (corrosief)	Ontvlambaar	Explosief	Giftig
				

Deze factsheet geeft in kort bestek aandacht aan gevaarlijke stoffen. Aan het werken met gevaarlijke stoffen kunnen risico's verbonden zijn. Door deze stoffen voorzichtig te behandelen en de nodige voorzorgsmaatregelen te treffen kunnen de risico's beheerst worden. Om dit op de juiste wijze te doen vragen wij uw aandacht voor (het herkennen van) de gevaren en de inzet van adequate beheersmaatregelen zoals persoonlijke beschermingsmiddelen.

Gevaarlijke stoffen in de zorg.

In zorginstellingen wordt gewerkt met stoffen en preparaten (mengsels of oplossingen van stoffen) die een zeker gevaar vormen voor de gezondheid. Denk maar eens aan het veelvuldig gebruik van desinfectiemiddelen, de reiniging van scopen, medische gassen en bepaalde geneesmiddelen. Maar ook het vaatwasmiddel en de schoonmaakmiddelen die gebruikt worden zijn zeker niet zonder risico's.

Scopenreiniging

Opslag gassen

Het herkennen van een gevaarlijke stof.

*Niet alle stoffen worden als gevaarlijk beschouwd. Ongeveer 20.000 stoffen zijn beoordeeld als gevaarlijk en in categorieën ingedeeld. Het etiket op de verpakking zal in dat geval een **rood/wit symbool** bevatten zoals hierboven. Aan de hand van het symbool en een bijbehorende tekst met hoofdletteraanduiding weet u de gevaarscategorie van de stof.*

Nuttige informatie op het etiket.

Naast het gevaarsymbool geeft het etiket op de verpakking gerichte informatie over gevaren van de stof (veelal in de vorm van zogenaamde H-zinnen) en bijbehorende voorzorgsmaatregelen (P-zinnen). De informatie is beknopt en algemeen maar geeft u in eerste instantie voldoende informatie om verantwoord met de desbetreffende stof om te gaan. Een voorbeeld van wat u op een etiket tegen kunt komen ziet u hieronder:

Vaatwasmiddel

GEVAAR

H290: Kan bijtend zijn voor metalen; H314: Veroorzaakt ernstige brandwonden en oogletsel
 P280: Beschermende handschoenen/beschermende kleding/oogbescherming/gelaatsbescherming dragen; P309/310 : NA blootstelling of bij onwel voelen: Onmiddellijk een ANTIGIFCENTRUM of een arts raadplegen.
 P301/P330/P331 : NA INSLIKKEN: de mond spoelen -- GEEN braken opwekken.
 P305/P351/P338 : BIJ CONTACT MET DE OGEN: voorzichtig afspoelen met water gedurende een aantal minuten; contactlenzen verwijderen, indien mogelijk; blijven spoelen.
 Bevat Natriumhydroxide

Veiligheidsinformatiebladen dienen voor ieder altijd ter inzage te zijn.

Leveranciers zijn verplicht om van elk product een zogenaamd veiligheidsinformatieblad (VIB) ter beschikking te stellen van de gebruikers. In de veiligheidsinformatiebladen komt u zeer uitgebreide informatie over de stoffen tegen. De zorginstelling waarin u werkt is verplicht een systeem op te zetten waarmee de informatie (veelal via veiligheidsinformatiebladen) over gevaarlijke stoffen beschikbaar is voor de medewerkers. Informeer naar het systeem binnen uw zorginstelling en regel de toegang van uzelf en uw medewerkers tot dit systeem zodat u geïnformeerd bent en blijft over gevaarlijke stoffen op uw afdeling. Vereniging MPZ heeft een praktisch systeem voor de zorgsector opgezet.

Gassen onder druk	Op lange termijn gevaarlijk voor gezondheid	Oxiderend	Milieugevaarlijk

Het nemen van beheersmaatregelen: Wat moet ik doen?

Als leidinggevenden heeft u de taak om in samenspraak met uw werknemers adequate beheersmaatregelen te nemen met betrekking tot het verminderen van de risico's die verbonden zijn aan het werken met gevaarlijke stoffen. Op organisatorisch gebied dient u daartoe maatregelen te treffen om blootstelling en de kans op een ongeval zoveel mogelijk te beperken. Denk er daarbij aan dat reeds bij de inkoop van stoffen al maatregelen genomen kunnen worden en dat dit verder gaat bij het vervoer en opslag, het gebruik, de afvalverwerking en bij incidenten. Hieronder vind u een aantal tips.

Koop bewust.

Als leidinggevende bent u (mede)verantwoordelijk voor de stoffen die op uw afdeling aangeschaft worden. Het werken met gevaarlijke stoffen wordt veiliger als u:

- Gevaarlijke stoffen vervangt door minder gevaarlijke stoffen;
- De voorraad op de afdeling beperkt door niet meer aan te schaffen dan noodzakelijk.

Benadruk persoonlijke bescherming tijdens gebruik.

Informatie over de mate van bescherming is terug te vinden in de veiligheidsinformatiebladen. Zo zijn wegwerphandschoenen meestal voldoende om de handen te beschermen maar kunnen bij langdurige blootstelling echte veiligheidshandschoenen nodig zijn. Als leidinggevende moet u zorgen dat persoonlijke beschermingsmiddelen verstrekt worden en dat u er op toeziet dat ze ook daadwerkelijk gebruikt worden. De werknemers zijn verplicht om de middelen in te zetten en kunnen bij het nalaten hiervan veelal sancties tegemoet zien. Informeer binnen uw zorginstelling hoe dit is geregeld.

Persoonlijke bescherming door middel van bril, schort en handschoenen.

Geef periodiek/jaarlijks voorlichting en instructie.

Als er binnen uw afdeling werkzaamheden verricht worden met gevaarlijke stoffen dient u te zorgen dat uw werknemers dit doen op een veilige wijze. Zorg daarom voor een goede instructie (of laat dit doen) van uw werknemers en leg de werkzaamheden vast in protocollen en/of instructies. In het werkoverleg moet gevaarlijke stoffen minimaal jaarlijks een terugkomend onderwerp op de agenda zijn.

Veiligheidshandschoenen

Regel vervoer en opslag volgens de regels.

Producten worden meestal op de afdeling bezorgd door medewerkers van de interne transportdienst. Het gevaarsetiket op een transportverpakking is niet oranje en vierkant maar ruitvormig. Deze zogenaamde ADR-etiketten geven op soortgelijke wijze informatie over de gevaarlijke stof die in de verpakking zit. Vervoer moet daarom zoveel mogelijk plaatsvinden in de originele verpakking.

Op de afdeling dienen de gevaarlijke producten op de juiste wijze opgeslagen te worden. Zo is het goed om vloeistoffen in zogenaamde lekbakken te zetten, vooral reinigingsmiddelen e.d. die veelal in de buurt van afvoerputten worden opgeslagen. Als lekbak kan bijvoorbeeld een afgesneden lege jerrycan gebruikt worden, zolang een dergelijke lekbak niet aangetast wordt door de stof. Beperk ook de voorraad, neem niet meer in opslag dan wenselijk.

ADR-etiketten

Afval is ook opletten.

Naast het gebruik van gevaarlijke stoffen kan het voorkomen dat er gevaarlijke afvalstoffen ontstaan. Denk bijvoorbeeld aan flessen alcohol die over de datum zijn of jerrycans met resten desinfectiemiddel. Handel voor het (laten) afvoeren van gevaarlijk afval volgens de bestaande protocollen. Wordt er getwijfeld of een afvalstof daadwerkelijk gevaarlijk is, informeer dan de deskundigen op het gebied van Arbo, Milieu en Veiligheid binnen de zorginstelling. Zij kunnen je precies vertellen hoe te handelen.

- Zorg dat gevaarlijke afvalstoffen niet op de gang worden gezet maar altijd in een niet voor het publiek toegankelijke ruimte.
- Niet lege verpakkingen waarin bijvoorbeeld vaatwasmiddel heeft gezeten gelden ook als gevaarlijk afval. Gooi ze dus niet bij het bedrijfsafval maar voer af als gevaarlijk afval.
- Sommige stoffen kunnen heftig met elkaar reageren. Gooi dus nooit stoffen bij elkaar!
- Zorg dat er geen geneesmiddelen in geconcentreerde vorm in het milieu terecht komen. Verzamel daarom resten geneesmiddelen, zowel in vloeibare als vaste vorm, en retourneer deze naar de apotheek

Het gebruik van een speciale kar voor het ophalen van gevaarlijk afval

Registratie van stoffen

Elke organisatie is wettelijk verplicht de aanwezige gevaarlijke stoffen te registreren. Binnen de afdeling of het ziekenhuis dient er daarom een overzicht te zijn van aanwezige (gevaarlijke) stoffen met daarop informatie over de eventuele gevaren van de stof en de locatie van opslag en/of gebruik. Zorg dat dit overzicht toegankelijk is voor alle medewerkers.

Incidenten

Hoe zorgvuldig we ook zijn met z'n allen, een incident waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken kan voorkomen. Raadpleeg het veiligheidsinformatieblad (of een daarop gebaseerde werkplekinstructie) om te kijken wat er gedaan moet worden. Ruim alleen zelf de boel op als er duidelijke instructies over hoe te handelen bekend zijn. In alle andere gevallen is het beter om de BHV (bedrijfshulpverlening) in te schakelen. Zij zijn goed getraind over hoe om te gaan met dit soort situaties.

Zorg dat uw medewerkers weten hoe ze moeten handelen en waar de veiligheidsinformatie te vinden is als er een incident optreedt. Alleen als er adequaat gehandeld kan worden tijdens een incident wordt erger voorkomen.

Oogspoeldouche

Milieu Platform Zorgsector (MPZ) heeft deze factsheet met zorg opgesteld. MPZ aanvaardt echter geen aansprakelijkheid voor evt. schade die voortvloeit uit gebruik van deze informatie. Iedere gebruiker blijft zelf verantwoordelijk. Meer informatie over veilig werken met gevaarlijke stoffen heeft MPZ staan op haar website www.gevaarlijkestoffenzorg.nl.